

Mākslīgā intelekta izmantošanas politika VSIA “Latvijas Radio”

Šī politika nosaka mākslīgā intelekta (turpmāk – MI) izmantošanas principus VSIA “Latvijas Radio” (turpmāk – Latvijas Radio) veidotajā saturā.

Latvijas Radio drosmīgi un atbildīgi izmanto MI rīkus, lai vairotu sabiedrisko labumu – auditorijai radītu jaunu pieredzi, saturu padarītu pieejamāku un uzlabotu iekšējos tehnoloģiskos procesus. Vienlaikus, izmantojot MI satura radīšanai, Latvijas Radio ievēro Latvijas sabiedrisko mediju vērtības un redakcionālās vadlīnijas. Izmantotie MI risinājumi nedrīkst iedragāt sabiedrības uzticēšanos Latvijas Radio.

Latvijas Radio skaidri apzinās, ka MI teksta radīšanas pakalpojumi (piemēram, “ChatGPT” un līdzīgi) ir valodas modeļi, nevis faktu pārbaudes modeļi – tie ģenerē tekstu, bet nepārbauda ģenerētās informācijas ticamību. Tāpēc jebkura informācija, kas iegūta no ģeneratīviem valodas modeļiem, pirms publicēšanas tiek salīdzināta un pārbaudīta ar citiem uzticamiem avotiem.

Latvijas Radio izmanto MI sniegtās iespējas, taču dod priekšroku cilvēku radošumam un talantam.

Šajā politikā izklāstītie principi ir saistoši visiem Latvijas Radio darbiniekiem, kuri iesaistīti satura veidošanā, kā arī personām, kas piesaistītas Latvijas Radio satura veidošanai ārpus darba tiesiskajām attiecībām, un neatkarīgajiem producentiem.

Pamatprincipi:

1. Latvijas Radio satura veidotāji ievēro caurspīdības un atklātības principu. Ja saturs vai tā elementi ir radīti ar MI rīkiem, auditorija par to tiek informēta. Šādas norādes nav nepieciešamas, ja MI rīki izmantoti darba procesu efektivitātes uzlabošanai.
2. Par MI radīto saturu atbildīgs ir cilvēks. Katru reizi, kad MI izmanto satura radīšanai, pasniegšanai vai izplatīšanai, t.sk. izmantojot transkripcijas vai tulkošanas pakalpojumus, tam jābūt cilvēka uzraudzītam un akceptētam procesam saskaņā ar ētikas normām un redakcionālajām vadlīnijām, tai skaitā jāievēro precizitāte, objektivitāte, patiesums. Ja saturu vai tā elementus plānots radīt ar MI rīkiem, tas jāaskaņo ar atbildīgās satura struktūrvienības vadītāju.
3. Nav pieļaujams ar MI radīts ziņu, informatīvi analītiskais, uz faktiem balstīts žurnālistikas saturs. Izņēmumi pieļaujami gadījumos, kad MI ir satura temats un to izmanto ilustratīviem nolūkiem. Tāpat izņēmums var būt MI pakalpojumu izmantošana automatizētai žurnālistikai (piemēram, meklēšanai lielās datu kopās u.c.).
4. MI var izmantot gadījumos, kad tas neizkropļo notikumu nozīmi vai citādi nemaldina auditoriju. Piemēram, var apsvērt sintētiskas balsis izmantošanu audio saturā, kur nepieciešams nodrošināt avotu anonimitāti, vai lai palielinātu satura pieejamību noteiktām sabiedrības grupām. Latvijas Radio neizmanto balsis sintezētājus, kas atveido esošo ētera personību (raidījumu veidotāju, ziņu redaktoru u.c.) balsis, lai auditorija ir pārliecināta, ka runā īsta persona.
5. Attēlu vai video satura veidošanas gadījumā Latvijas Radio ir aizliegts izmantot MI rīkus audiovizuālā satura mainīšanai/manipulācijai, kas rada nepatiesu iespaidu un apdraud uzticamību.
6. MI pakalpojumus ir aizliegts izmantot sensitīvas informācijas apstrādei – šādas informācijas apstrādei tiek lietotas tikai slēgtas datu uzglabāšanas vides, nodrošinot augstākos informācijas avotu aizsardzības standartus.

7. MI ir brīvāk izmantojams mākslas (ar žurnālistiku nesaistītam) saturam, kā piemēram, radio teātra, audio seriālu, mūzikas skaņdarbu, ilustrāciju u.c. veidošanai, respektējot autortiesības. Latvijas Radio npublicē, piemēram, mūziku, kas radīta sintezējot īstu mākslinieku balsis un pārkāpj autortiesības. Izņēmumi pieļaujami gadījumos, kad MI ir satura temats un to izmanto ilustratīviem nolūkiem.
8. Latvijas Radio rūpējas par savu darbinieku izglītošanu MI jautājumos, t.sk. attiecībā uz risku izvērtēšanu un satura aizsardzību, kā arī veido izglītojošu saturu auditorijai par MI. Latvijas Radio veic MI rīku sistemātisku kiberneturības, IT drošības un riska profilu izvērtējumu. Darbiniekiem pēc nepieciešamības ir pieejamas IT drošības pārvaldnieka konsultācijas, kā arī juridiskais atbalsts autortiesību un personu datu apstrādāšanas jautājumos.
9. Latvijas Radio apņemas izmantot MI rīkus atbildīgi un līdzsvaroti, apzinoties šīs tehnoloģijas ietekmi uz vidi un ilgtspēju.

MI izmantošana konkrētās situācijās var tikt detalizētāk regulēta citos Latvijas Radio normatīvajos aktos, t.sk. Latvijas Radio Digitālās komunikācijas vadlīnijās.

Latvijas Radio MI politiku regulāri pārskata un pielāgo tehnoloģiju attīstībai un aktuālajiem procesiem.